

Локално је примарно

„Јачање улоге грађана –
Изградња локалних заједница”

Припремила и објавила:
Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини
Фра Анђела Звиздовића 1
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Јануар 2009.

ISBN број:
978-92-9235-301-8

Како Босна и Херцеговина (БиХ) напредује из дејтонске ере спровођења мира ка ери европских и трансатлантских интеграција тако и значај развоја стабилних институција, које ће гарантовати демократију, владавину права, људска права и поштовање мањина, у све већој мјери постаје релевантан. Ово је утолико важно за постављање темеља дуготрајног мира и стабилности колико и за поштовање Копенхашких политичких критеријума. Због тога, са задовољством представљам ОЕБС-ову иницијативу „Локално је примарно“, која ће, надам се, дати важан допринос у помоћи БиХ да консолидује досад постигнуто и да се суочи с изазовима које будућност доноси.

Иницијатива „Локално је примарно“ заснива се на претпоставци да јачање демократије почиње на локалном нивоу, јачањем утицаја локалних заједница, стварањем услова да политичка моћ буде равноправно распоређена кроз цијело друштво и пружањем помоћи грађанима да поставе и остваре сопствене приоритете. На овај начин демократија јача кроз повећано учешће грађана. Наравно, није само важно грађанима чешће дати прилику да се изјасне, већ и омогућити да се њихов глас чује, те створити услове да њихови ставови могу да донесу промјене. Ово захтијева одговорну локалну власт која води рачуна о потребама грађана и чији одборници/вијећници прихватају пуну одговорност у том процесу.

Претходних година дошло је до знатног напретка на општинском нивоу у БиХ. Ипак, овај процес није био сасвим једнако распоређен и неке групе грађана су имале више користи од других. Још увијек смо далеко од постизања уједначеног распореда политичке моћи и приступа услугама који су основ локалне демократије. Иницијатива „Локално је примарно“ настоји да помогне и општинама и грађанима да се позабаве овим неједнакостима. Подржаће грађане да узму активнију улогу у својим локалним заједницама и да инсистирају на релевантним општинским смјерницама и квалитетним услугама. Такође ће пружити подршку општинама у тешком задатку испуњавања захтјева грађана, који понекад премашују доступне ресурсе, и помоћи ће им да то ураде на објективан и транспарентан начин. Прије свега, иницијатива „Локално је примарно“ ће подстицати партнерство између грађана и општина у дефинисању и испуњавању приоритета заједница.

Овај проспект описује седам компоненти иницијативе „Локално је примарно“ и начине на који ће бити спровођене и примјењиване. И док се свака компонента засебно бави различитим проблемом, заједнички пружају флексибилан избор могућности за прихватање изазова изградње партиципативне и одговорне локалне демократије. Унапријед се радујем раду са Вама на овом важном задатку.

Амбасадор Гари Д. Робинс

Шеф Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини

■ Увод

Локално је примарно „Јачање улоге грађана – Изградња локалних заједница”

Иницијатива „Локално је примарно” покренута је од стране Мисије ОЕБС-а у БиХ у сарадњи са партнерима из области цивилног друштва и органа власти.

Посљедњих година техничка и финансијска подршка за развој како цивилног друштва тако и локалних органа власти знатно се повећала. Ипак, сасвим је јасно да су неке општине, као и сами грађани, имали више користи од других, а за посљедицу имамо неједнак ниво развоја на локалном нивоу. Процес европских интеграција са собом доноси изгледе за будућа улагања и веома је важно да су грађани и општине способни да искористе могућности које им се пружају. Ово захтијева дјелотворне и одговорне локалне органе власти и грађане који одлучно подржавају постизање ових стандарда.

Побољшање квалитета локалне управе и јачање учешћа грађана већ неко вријеме су циљ рада Мисије ОЕБС-а. Иницијатива „Локално је примарно” представља, прије свега, промјену у приступу јер је осмишљена тако да може да понуди флексибилне програме подршке, који ће успјешно одговорити потребама цивилног друштва и општина. Овај флексибилни приступ омогућиће да иницијатива „Локално је примарно” буде прилагодљива, те да остане примјенљива и када нови модалитети помоћи буду на располагању.

Докиницијатива „Локално је примарно” садржи доста нових карактеристика, такође је веома усредсређена на одрживост процеса и процедура које су настале реализацијом претходних пројеката, нарочито када је ријеч о повећаном учешћу грађана у раду с општинама.

■ Увод

Дугорочни циљ

Дугорочни циљ иницијативе „Локално је примарно“ је јачање учешћа грађана у раду с општинама као начином помоћу којег се стварају услови за праведну и одговорну расподјелу јавне имовине, као и пружање услуга.

Краткорочни циљ

- Краткорочни циљ је развијати способност грађана да истакну своје захтјеве према општинама, да општине држе одговорним да изврше послове, те предузимати активности за добробит цјелокупних заједница.
- Краткорочни циљ је развијати политичку вољу и институционалне капацитете општина да одговоре захтјевима грађана на дјелотворан, праведан и транспарентан начин.

■ Увод

Флексибилни приступ

Елементи Иницијатива „Локално је примарно“ сачињена је тако да понуди избор интервенција које су назване „компоненте“, подржи развој цивилног друштва и општина, као и подржи стварање партнерског односа између ових двију страна. Иницијатива „Лок-ално је примарно“ садржи **седам компоненти**:

Компонента 1	Подршка скупштини општине/ општинском вијећу
Компонента 2	Управљање општином и преузимање одговорности
Компонента 3	Учешће грађана у заједници
Компонента 4	Међуопштинско учење и подршка
Компонента 5	Медији и комуникација
Компонента 6	Приступ младих запошљавању
Компонента 7	Управљање пројектом

Свака компонента садржи одређени број елемената. Учесници се обавезују да ће испунити све елементе како би завршили задату компоненту. Број завршених компоненти одредиће се у сарадњи с ОЕБС-овим службеницима на терену. Није обавезујуће да се заврши свих седам компоненти.

Стандарди и критеријуми Елементи свих компоненти детаљно су описани у проспекту. Сваки елеменат подијељен је на низ стандарда, уз побројане критеријуме за сваки од њих. Ово прецизно објашњава шта је потребно урадити да би се испунили сви елементи.

■ Увод

Учесће

Иницијатива „Локално је примарно“ отворена је како за општине тако и за организације цивилног друштва (формалне и неформалне). Процес спровођења и примјене осмишљен је тако да понуди максималну флексибилност и омогући учесницима да одаберу компоненту или компоненте које највише одговарају њиховим потребама. Процес спровођења и примјене састоји се од сљедећих корака:

Процјена – одабир компоненте/компоненти

Почетна процјена биће урађена у сарадњи са службеницима канцеларија Мисије ОЕБС-а. Циљ ове процјене је да се утврде потребе, те да се заједнички одаберу одговарајуће компоненте. С обзиром да је иницијатива „Локално је примарно“ осмишљена на начин да пружи флексибилну листу интервенција, одабир најпогодније компоненте веома је критична и важна фаза процеса.

Споразум о спровођењу и примјени

Договор о спровођењу и примјени биће израђен тако да одреди начине како испунити одабрану компоненту/компоненте. У случају општина овај споразум биће потписан од стране начелника општине и предсједника СО/ОВ, потврђен од стране СО/ОВ и он ће у сваком случају представљати посвећеност општине у цијелости. Споразумом ће се такође утврдити циљ који се жели постићи у периоду од 12 мјесеци.

План активности

План активности биће урађен тако да покрива период од најмање три мјесеца. У себи ће садржавати активности које треба да се реализују током овог периода. План активности треба да буде реалан и изводив.

Спровођење и примјена / Процјена:

Процјена ће се вршити на крају сваког тромјесечног периода спровођења и примјене. Разматраће се напредак у односу на План активности, што ће водити развоју новог Плана активности за наредна три мјесеца. Овај процес ће се затим наставити све док компонента не буде комплетирана. Од учесника ће се захтијевати да јавно објаве резултате како би се омогућило да су скупштине општина/општинска вијећа и грађани информисани о постигнутом напретку.

Компонента 1

Локално је примарно

Подршка скупштини општине/
општинском вијећу

■ *Подршка скупштини општине/општинском вијећу*

Сврха компоненте

Изабрани представници у органима власти посебно су важни на свим нивоима власти јер представљају грађане и одговорни су за уграђивање виђења и мишљења грађана у политике и пружање услуга. То је посебан изазов за изабране у скупштине општина/општинска вијећа (СО/ОВ) јер су одборници/вијећници припадници заједница у чијем интересу раде и они живе и раде заједно с онима који су их изабрали. Као резултат, одборници/вијећници појединачно и СО/ОВ као цјелина имају посебне одговорности за рад у најбољем интересу својих заједница и омогућавају да се јавни ресурси користе на дјелотворан начин. И поред важности СО/ОВ, програми за подршку општинама у БиХ примарно су били усредсријеђени на јачање извршних органа власти, а знатно мање пажње било је посвећено побољшању рада изабраних представника.

Конструктиван и професионалан однос између извршне власти (начелника и општинских служби) и СО/ОВ је основ за дјелотворно функционисање општина. То захтијева одлучност обију страна да интересе грађана поставе испред политичке и личне користи и да се усредсриједе на рад у партнерству, ради остваривања заједничких циљева. СО/ОВ је кључни субјекат који ће омогућити да активности извршних органа власти одговарају потребама и жељама друштвене заједнице. У вријеме повећања ресурса општине и јачања извршне власти, све је важније да одборници/вијећници могу да прате рад извршне власти и да траже њихову одговорност.

■ *Подршка скупштини општине/општинском вијећу*

Сврха компоненте Скупштине општина/општинска вијећа морају да извршавају своје задатке дјелотворно, што изискује пажљиво планирање, добро управљање и поједностављење процедура. Одборници/вијећници морају да разумију питања о којима се расправља, с усмјерењем пажње на остварење широког консензуса и разумијевања, а не уских политичких побједа. Радећи на тај начин одборници/вијећници морају да одговоре и на потребе грађана и да траже њихово мишљење путем редовних консултација и разговора. То је основ развоја локалне демократије, јер се тако јача и легитимност и дјелотворност доношења одлука.

Циљ компоненте Циљ компоненте *Подршка скупштини општине/општинском вијећу* јесте **побољшати дјелотворност скупштина општина/општинских вијећа у заступању интереса грађана.**

■ *Подршка скупштини општине/општинском вијећу*

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Подршка скупштини општине/општинском вијећу* састоји се од трију елемената.

Елеменат 1 – Побољшање функционисања СО/ОВ

Циљ овог елемента је побољшање капацитета СО/ОВ за планирање и функционисање скупштине/вијећа како у погледу цјелокупног програма рада тако и појединачних сједница. Поред јачања ефикасности рада одборника/вијећника, усредсређиће се на развијање способности чланова комисија СО/ОВ и стручне службе, те на пружање подршке кључним актерима, као што су секретар СО/ОВ и предсједник СО/ОВ. Поједностављење процедура СО/ОВ такође ће бити приоритет.

Елеменат 2 – Повећање одговорности извршне власти

Циљ овог елемента је побољшање капацитета СО/ОВ за праћење и надгледање рада извршних органа власти. Односи се на побољшање квалитета извјештаја поднесених СО/ОВ, те квалитет и рокове за одговор на одборничка/вијећничка питања. Такође ће увести мјере за доношење што бољих одлука СО/ОВ, јер су оне кључни инструмент којим СО/ОВ даје налоге извршној власти. Одлуке ће садржавати писмено образложење одговарајућих комисија СО/ОВ, а поред увршћивања детаља о процесу реализације биће уведена и електронска база података за праћење одлука.

Елеменат 3 – Побољшање комуникације са грађанима

Циљ овог елемента је побољшање комуникације између одборника/вијећника и грађана. Одборници/вијећници су изабрани да заступају интересе грађана у току трајања мандата, а овај елеменат треба да помогне одборницима/вијећницима у побољшању комуникације са грађанима и сарадње са локалним заједницама, невладиним сектором и другим интересним групама. Треба ојачати и директну везу између одборника/вијећника и бирача, те разрадити механизме помоћу којих СО/ОВ добија повратне информације од грађана.

■ **Подршка скупштини општине/општинском вијећу**

Шта је све обухваћено? Елеменат 1 – Побољшање функционисања СО/ОВ

Стандард	Критеријуми
1.1 Програм рада СО/ОВ је усвојен, промовисан и реализован	<p>Релевантне активности из програма рада начелника, јавних институција и постојећих стратегија општине осликавају се у програму рада СО/ОВ</p> <p>Промотивне активности разрађене су и реализоване</p> <p>Полугодишња информација и годишњи извјештај о реализацији израђени су и представљени СО/ОВ и јавности</p>
1.2 Сједнице СО/ОВ одржавају се у складу са законом и пословником о раду СО/ОВ	<p>Сједнице СО/ОВ одржавају се у складу са пословником о раду СО/ОВ, што обезбјеђују секретар и предсједник СО/предсједавајући ОВ</p> <p>Одговорности секретара СО/ОВ и стручне службе појашњене су у описима послова</p> <p>Предсједник СО/предсједавајући ОВ барем два пута годишње учествује на скуповима посвећеним професионалном усавршавању</p>
1.3 Сједнице СО/ОВ адекватно се припремају	<p>Комисија за прописе СО/ОВ и секретар СО/ОВ прегледају законитост одлука које достављају извршни органи власти</p> <p>Сједница колегијума СО/ОВ се заказују прије сједнице СО/ОВ, а записници се достављају СО/ОВ</p> <p>Сви материјали за сједнице СО/ОВ достављени су на вријеме у складу са пословником о раду СО/ОВ</p>

■ Подршка скупштини општине/општинском вијећу

Шта је све обухваћено? Елеменат 1 – Побољшање функционисања СО/ОВ

Стандард	Критеријуми
1.4 Одборници/вијећници активно учествују на сједницама СО/ОВ	<p>Води се евиденција о присуству и гласању (кад је могуће) одборника/вијећника и она је доступна јавности</p> <p>Одлуке донесене од стране одборника/вијећника у складу су са надлежношћу СО/ОВ</p> <p>Одборници/вијећници барем два пута годишње учествују на скуповима посвећеним професионалном усавршавању</p>
1.5 Успостављени су критеријуми за одабир спољних чланова комисија СО/ОВ	<p>Упражњена мјеста за спољне чланове комисија СО/ОВ захтијевају потребну стручност и јавно су објављена</p> <p>Одборници/вијећници су именовани као чланови комисија на основу стручности и интереса за рад у комисији</p> <p>Чланство комисија СО/ОВ обухвата представнике различитих интересних група друштвене заједнице</p>
1.6 Комисије СО/ОВ сачињавају план рада и редовно извјештавају о свом раду СО/ОВ	<p>Комисије раде и извјештавају у складу са својим пословником о раду/описом посла</p> <p>Сваки члан комисије СО/ОВ присуствује на барем 75% од укупног броја састанака комисије годишње</p> <p>Адекватни општински ресурси су на располагању за реализацију плана рада комисија</p> <p>Чланови комисија СО/ОВ барем два пута годишње учествују на скуповима посвећеним професионалном усавршавању</p>

■ Подршка скупштини општине/општинском вијећу

Шта је све обухваћено? Елемент 2 – Повећање одговорности извршних органа власти

Стандард	Критеријуми
2.1 Процедуре за праћење рада извршних органа власти од стране СО/ОВ успостављене су и примијењене	Обавезе извршних органа власти за давање одговора на одборничка/вијећничка питања и мјере за случај непружања одговора уграђене су у пословник о раду СО/ОВ Извршна власт поштује пословник о раду СО/ОВ
2.2 Израђен је образац за извјештавање СО/ОВ	Образац за извјештавање је израђен и усаглашен између СО/ОВ и субјеката који извјештавају СО/ОВ Извјештаји су достављени у утврђеном обрасцу
2.3 Одлуке СО/ОВ су процедурално добро израђене	Предложене одлуке достављају се уз писмено образложење одговарајуће комисије СО/ОВ Процедуре за спровођење одговарајућих одлука обухватају одговорно лице или лица, ресурсе и рокове када је то могуће
2.4 СО/ОВ сачињава и одржава базу података која садржи нове одлуке СО/ОВ	База података одлука је сачињена, у употреби је и задужено је лице које је користи и одржава Кварталне информације/извјештаји за СО/ОВ садрже преглед одлука које су усвојене, спроведене или разлоге за неизвршавање одлука (када постоје) База података је доступна на захтјев Удио извршених одлука је повећан

■ **Подршка скупштини општине/општинском вијећу**

Шта је све обухваћено? Елеменат 3 – Јачање комуникације са грађанима

Стандард	Критеријуми
3.1 Механизми за комуникацију између СО/ОВ, одборника/вијећника, радних тијела и грађана успостављени су	<p>Механизми за комуникацију између СО/ОВ, одборника/вијећника, радних тијела и грађана дефинисани су интерним документима</p> <p>Механизми за комуникацију успостављени су и обухватају:</p> <ul style="list-style-type: none">а. Сједнице СО/ОВ и сједнице комисија отворене су за јавностб. На сједницама СО/ОВ дискутује се о питањима покренутим од стране грађанац. СО/ОВ подстиче грађане да се пријаве за мјеста у тијелима СО/ОВд. Одговорности за сарадњу са појединачним мјесним заједницама подијељене су међу одборницима/вијећницима
3.2 Рад СО/ОВ и одборника/вијећника оцијењен је од стране грађана	<p>Успостављене су процедуре за оцјену рада СО/ОВ и одборника/вијећника од стране грађана</p> <p>Одборници/вијећници редовно траже повратну информацију од грађана</p>
3.3 Механизми за учешће грађана дјелотворно се користе	<p>Механизми за учешће грађана су промовисани и објављени</p> <p>Дјелотворност утврђених механизма за учешће грађана оцјењује се барем једном годишње</p>

Компонента 2

Локално је примарно Управљање општином и преузимање одговорности

■ *Управљање општином и преузимање одговорности*

Сврха компоненте

Сврха компоненте *Управљање општином и преузимање одговорности* је да оспособи општине да одговоре изазовима који произилазе из тежњи грађана за савременом, дјелотворном и одговорном влашћу. Услјед веће потражње и потребе за квалитетнијим услугама расте притисак на недовољне људске потенцијале и финансијске ресурсе општина, због чега општине треба да одлучују о захтјевима грађана на транспарентан начин. То представља посебан изазов у мањим општинама, те у општинама које су смјештене у руралним подручјима, далеко од градских политичких центара.

Општине се суочавају са великим изазовима, а нове могућности ће се указати кад Босна и Херцеговина постигне напредак на путу ка придруживању Европској унији. Општине које буду жељеле да искористе те могућности мораће да покажу да су способне да дјелотворно управљају ресурсима и раде у интересу грађана. То подразумијева способност стратешког планирања, дјелотворну реализацију планираног, одговорно управљање финансијским ресурсима и људским потенцијалима, те схватање захтјева грађана и њихово испуњавање.

Циљ компоненте

Циљ компоненте *Управљање општином и преузимање одговорности* значи **развијати основне способности које су потребне за дјелотворну и одговорну општину.**

■ *Управљање општином и преузимање одговорности*

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Управљање општином и преузимање одговорности* састоји се од трију појединачних, али међусобно повезаних елемената:

Елеменат 1 – Унапређење способности за планирање развоја

Овај елеменат треба да побољша способност за партиципаторно планирање развоја, као и реализацију плана развоја. У оквиру овог елемента, предвиђена је израда новог плана развоја или ревизија постојећег плана. То треба да послужи као основ за израду годишњих планова активности и стварање систематских веза између тих планова и буџета. Дјелотворно планирање такође треба да послужи као полазна тачка за ревидирање потреба за људским потенцијалима и финансијским ресурсима, као и за успостављање веће одговорности према грађанима.

Елеменат 2 – Оснаживање капацитета за управљање

Овај елеменат треба општину да учини способном за отворено и транспарентно управљање буџетом и људским потенцијалима. У оквиру управљања финансијама, подразумијева се израда јасне и транспарентне буџетске документације и успостављање функционалне комисије за буџет и финансије при СО/ОВ. Елеменат ће обухватити и анализу тренутних расхода и извора прихода ради одређивања мјера за повећање капиталних улагања и израду критеријума за финансирање мјесних заједница (МЗ) и невладиног сектора. Рад на побољшању управљања људским потенцијалима односи се на анализу постојеће општинске организационе структуре и описа послова ради усклађивања са тренутним стратешким приоритетима и законским одредбама.

Елеменат 3 – Веће преузимање одговорности

Овим елементом треба да се побољшају механизми за учешће грађана, да се примијени Закон о слободи приступа информацијама (ЗОСПИ), успостави Етички кодекс за изабране званичнике, те да се побољша извјештавање извршних органа власти према СО/ОВ. Ово су важни кораци којима треба да се појача утицај грађана и створе услови да општине раде у њиховом интересу.

■ Управљање општином и преузимање одговорности

Шта је све Елеменат 1 – Унапређење капацитета за планирање развоја обухваћено?

Стандард	Критеријуми
1.1 Тим за развој општине успостављен је и оперативан	<p>Тим за развој општине успостављен је одлуком СО/ОВ којом се дефинише опис послова, а његово чланство обухвата представнике различитих интересних група из локалне заједнице</p> <p>План рада тима за развој општине је донесен, а информације/извјештаји о раду подносе се барем једном у шест мјесеци</p> <p>Описи послова начелника одјељења/помоћника начелника обухватају одговорност учествовања у изради и реализацији стратешког плана развоја</p>
1.2 Стратешки план развоја је израђен/допуњен у сарадњи са грађанима	<p>Спроведена је кампања посвећена подизању нивоа свијести о стратешком плану развоја и урађена је анализа ради препознавања стратешких приоритета</p> <p>Објављен је нацрт стратешког плана развоја и извршено је његово ревидирање након консултације с грађанима</p> <p>Стратешки план развоја је финализиран и доступан јавности</p>
1.3 Стратешки план развоја се реализује	<p>СО/ОВ је именовала формално тијело које надгледа реализацију, праћење, евалуацију и допуну стратешког плана развоја</p> <p>Објављен је годишњи план активности и додијељена су средства из буџета за одабране приоритетне пројекте</p> <p>Годишњи извјештај о реализацији плана објављен је и представљен СО/ОВ и грађанима</p> <p>Стратешки план развоја је ревидиран у складу с извјештајем о реализацији годишњег плана (уколико је потребно)</p>

■ Управљање општином и преузимање одговорности

Шта је све обухваћено? Елемент 2 – Побољшање способности за управљање

Стандард	Критеријуми
2.1 Успостављен је транспарентан буџетски процес	<p>Буџет је припремљен и усвојен у складу са буџетским прописима</p> <p>СО/ОВ је прихватила/усвојила кварталне информације/ извјештаје о извршењу буџета</p> <p>Општина је укључила грађане у припрему и извршење буџета</p> <p>Разрађени су механизми за добијање мишљења грађана о буџету и обезбијеђене су повратне информације на њихове приједлоге</p>
2.2 Комисија СО/ОВ за буџет и финансије успостављена и оперативна је	<p>Оформљена је комисија за буџет и финансије која се састоји од чланова с одговарајућом стручношћу</p> <p>Комисија за буџет и финансије даје писмено образложење о свим питањима која имају финансијске импликације</p>

■ Управљање општином и преузимање одговорности

Шта је све Елеменат 2 – Побољшање способности за управљање обухваћено?

Стандард	Критеријуми
2.3 Развојни дио општинског буџета је повећан	<p>У односу на претходну годину, капитални дио текућег буџета је повећан у апсолутним и релативним износима</p> <p>Расходи су ревидирани, припремљене су мјере за побољшање трошења и достављене су начелнику општине</p> <p>Припремљена је документација о могућим спољним изворима финансирања и предузете су потребне активности</p> <p>Општина је израдила барем један приједлог капиталних улагања</p> <p>Удио финансирања мјесних заједница (МЗ) и невладиног сектора, на основу поднесених пројеката, је повећан у односу на укупан износ финансирања без подношења пројеката</p>
2.4 Општина је обавила ревизију интерне организације	<p>Донесена је одлука којом се усклађује општинска интерна организација са законском регулативом, стратешким приоритетима и расположивим ресурсима и именовано је одговарајуће тијело</p> <p>Израђен је извјештај с препорукама за преглед интерне организације и поднесен је начелнику општине</p> <p>Израђен је план реализације на основу препорука и започета је реализација плана</p> <p>Описи послова начелника одјељења/помоћника начелника садрже јасне одговорности за обављање годишњег прегледа интерне организације</p>

■ Управљање општином и преузимање одговорности

Шта је све обухваћено? Елемент 3 – Преузимање већих одговорности

Стандард	Критеријуми
3.1 Израђени су механизми за учешће грађана	Општински документи који описују механизме за учешће грађана усвојени су или ревидирани Израђена је барем једна публикација у којој су објашњени механизми за учешће грађана
3.2 Механизми за учешће грађана користе се дјелотворно	Механизми за учешће грађана су промовисани и објављени Дјелотворност механизма за учешће грађана оцјењује се барем једном годишње
3.3 Општина грађанима омогућава приступ јавним информацијама	Правилник о интерној структури предвиђа радно мјесто у оквиру којег су одговорности службеника за информисање ЗОСПИ је примијењен и промовисан у јавности

■ Управљање општином и преузимање одговорности

Шта је све Елеменат 3 – Преузимање већих одговорности обухваћено?

Стандард	Критеријуми
3.4 Етички кодекс за изабране званичнике је примијењен	<p>Обављена је процјена ради препознавања области за примјену Етичког кодекса</p> <p>СО/ОВ је прихватила нацрт текста Етичког кодекса и обављена је јавна расправа</p> <p>СО/ОВ одобрава Етички кодекс и у складу с тим усклађује свој пословник о раду</p> <p>СО/ОВ је именовала чланове етичког одбора, израђен је годишњи план рада етичког одбора, а средства за активности наведена су у буџету</p> <p>Информација/извјештај о раду етичког одбора је поднесен СО/ОВ најмање два пута годишње</p>
3.5 Израђен је образац за извјештавање СО/ОВ	<p>Израђен је и усаглашен образац између СО/ОВ и субјеката који подносе информације/извјештаје СО/ОВ</p> <p>Сачињене су информације/извјештаји у складу с утврђеним образцем</p>

Компонента 3

Локално је примарно
Учешће грађана
у заједници

■ Учешће грађана у заједници

Сврха компоненте

Сврха компоненте *Учешће грађана у заједници* је да се повећа ниво и побољша квалитет ангажмана грађана у општинама. Иако инструменти транспарентности и одговорности у знатној мјери постоје у већини општина, они су још увијек нови и грађани их углавном користе у ограниченој мјери. Уколико ове механизме желимо да учинимо одрживима, веома је битно повећати учешће грађана.

Такође је веома важно проширити спектар ангажмана грађана с општинама како бисмо укључили и оне групе које нису склоне или нису способне да учине нешто да се њихов глас чује и чије је учешће тренутно веома ограничено. Уколико се ово не деси, мале су шансе за истинску партиципаторну локалну демократију и све су прилике да ће преовладати мишљења оних који су већ на утицајним позицијама. Због тога ће ова компонента специфично бити усмјерена на младе људе, руралне заједнице и оне који живе на маргинама друштва и који су недовољно заступљени у демократским процесима.

Циљ компоненте

Циљ компоненте *Учешће грађана у заједници* је **да развије способности грађана да, у партнерству с општинама, започну и предузму активности како би били од користи својим локалним заједницама.**

■ Учешће грађана у заједници

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Учешће грађана у заједници* ће се усредсриједити на повећање учешћа трију главних циљних група:

Руралне заједнице

Активности ће бити усредсријеђене на развој капацитета руралних заједница да утичу на локалну политику рада. Оне ће изградити или ојачати структуре кроз које ће представници из руралних заједница бити у могућности да комуницирају с општинама и које ће послужити као начин или могућност за утврђивање проблема заједнице, као и за њихово рјешавање.

Тешко доступне групе

Пажња ће се усмјерити на пружање подршке маргинализованим групама грађана да постану активне у јавном животу, наравно имајући на уму да ће оно што чини тешко доступне групе варирати од општине до општине.

Млади

Да би се млади људи подстакли да почну да се ангажују у јавном животу, подржаће се оснивање омладинских група које би користиле механизме учешћа и које би лобирале код општина у вези са питањима која су за младе људе приоритетна.

У било којој заједници поједине групе грађана биће активније од других, пошто ће се грађани разликовати по својим могућностима, нивоу мотивације и њиховим способностима да приступе ресурсима. Због тога ће спровођење и примјена ове компоненте бити базирана на трима елементима који садрже различит опсег интервенција у изградњи капацитета. Ови елементи пружају могућност за одабир интервенција израђених тако да би указале на различите потребе грађана.

■ Учешће грађана у заједници

Како ће се одвијати у пракси?

Сва три елемента *Учешћа грађана у заједници* усредсређују се на оспособљавање грађана да предузму активности да би се ријешили проблеми или да би се указало на питања од значаја.

Елеменат 1 – Акција кроз информацију

Циљ овог елемента је да се помогне грађанима у утврђивању питања или проблема, те прибављању информација потребних да се на њих укаже. Пажња се усмјерава на развој разумијевања грађана о њиховим правима и обавезама и механизмима који постоје на општинском нивоу, а пружају им могућност учествовања. Грађани ће се такође упознати с основним вјештинама за планирање и примјену покренуте иницијативе којом се указује на проблеме који се тичу заједнице, уз коришћење властитих ресурса.

Елеменат 2 – Акција кроз сарадњу у локалној заједници

Циљ овог елемента је да се грађанима помогне у указивању на проблеме кроз сарадњу једних са другима уз удруживање ресурса. Усредсређује се на побољшање способности за формирање мрежа на широком основу да би се приступило рјешавању проблема и примјени тих изнађених рјешења. Ово ће се постићи пружањем подршке друштвеним групама да саме предузму активности и да лобирају код општина да би се започело с увођењем политике рада или пружања услуга које одражавају потребе заједнице. Овај елеменат такође настоји да ојача улогу мјесних заједница као могућности за развој кохезивних заједница и као начина да се утиче на општинске прописе и квалитет пружања услуга.

Елеменат 3 – Акција кроз партнерство

Циљ овог елемента је повећање способности грађана за рад у партнерству с општинама да би се пружиле услуге, ријешили проблеми или испунили задаци општине. Овај елеменат се усредсређује на развој способности за заједничко утврђивање проблема, заједничко планирање, за њихово заједничко спровођење и примјену и заједничку евалуацију. Такође ће дати подршку организацијама цивилног друштва да постану одговорне за промоцију значаја и користи учешћа и партнерства, а у циљу подстицања већег укључивања грађана.

■ Учесће грађана у заједници

Шта је све обухваћено? Елеменат 1 – Акција кроз информацију

Стандард	Критеријуми
1.1 Грађани схватају права и обавезе око учешћа и одговорности	<p>Подршка и савјети од стране мјесних заједница и организација цивилног друштва према општини ради повећања нивоа свијести грађана о њиховим обавезама и одговорностима</p> <p>Информативне кампање о могућим начинима учешћа грађана су сачињене, организоване и спроведене од стране мјесних заједница и организација цивилног друштва</p>
1.2 Грађани користе механизме за учешће успостављене од стране општине	<p>Подршка и савјети од стране мјесних заједница и организација цивилног друштва упућени према општини ради боље информисаности грађана о постојећим механизмама учешћа грађана</p> <p>Повећан број грађана који користе могућности за учешће путем, на примјер, јавних расправа, састанака, употребом ЗОСПИ-ја</p>

■ Учесће грађана у заједници

Шта је све обухваћено? Елеменат 1 – Акција кроз информацију

Стандард	Критеријуми
1.3 Грађани демонстрирају повећано разумијевање принципа волонтирања и повећану обавезу према волонтирању	<p>Повећан број грађана који учествују у волонтерским активностима које су од значаја за заједницу</p> <p>Јача улога локалних волонтерских сервиса и њихова вриједност схваћена је од стране грађана</p>
1.4 Грађани утврђују и указују на питања од значаја за заједницу	<p>Јача сарадња између група грађана, посебно младих, маргинализованих група и руралних заједница по питању представљања одређених проблема</p> <p>Повећан број предузетих активности или ријешених проблема коришћењем знања стручњака и средстава из локалне заједнице</p> <p>Успјеси редовно објављени путем локалних медија</p>

■ Учесће грађана у заједници

Шта је све обухваћено? Елемент 2 – Акција кроз сарадњу у заједници

Стандард	Критеријуми
2.1 Мјесне заједнице препознате и успостављене као централна мјеста за изградњу кохезивних заједница	<p>У складу са постојећим законским прописима, израђен односно ревидиран регулаторни оквир мјесних заједница, те препозната њихова одговорност према грађанима</p> <p>Стратегије комуницирања израђене и спроведене од стране мјесних заједница</p>
2.2 Мјесне заједнице/ организације цивилног друштва помажу грађанима да дају допринос приликом израде општинског буџета	<p>Мјесне заједнице добијају мишљења грађана о питањима за чије рјешавање требају да се издвоје средства у општинском буџету</p> <p>Приједлози мјесних заједница, за увршћивање одређеног питања у општински буџет, урађени у складу са мишљењима грађана</p> <p>Приоритети младих, маргинализованих група и руралних заједница уврштени у приједлоге мјесних заједница и организација цивилног друштва</p>

■ Учесће грађана у заједници

Шта је све обухваћено? Елеменат 2 – Акција кроз сарадњу у заједници

Стандард	Критеријуми
2.3 Мреже, које ће указати на проблеме од значаја, створене од стране грађана	<p>Мишљење грађана о одређеним питањима препознато</p> <p>Успостављена сарадња између различитих група грађана у вези с изношењем одређених питања/проблема, те израђени планови активности</p> <p>Пројекти/иницијативе за изношење одређених проблема/питања планирани и реализовани од стране организованих група грађана или мјесних заједница</p> <p>Позитивно мишљење грађана о представљеним промјенама евидентно и потврђено</p>
2.4 Грађани активно надгледају рад општине и предузимају акције како би се указало на недостатке у том раду	<p>Групе за праћење достигнућа општине на реализацији одређеног проблема формиране од стране грађана или мјесних заједница</p> <p>Мишљење грађана о раду општине јавно објављено путем извјештаја, медија или директно достављено општини</p> <p>Промјене и напредак у раду општине утврђене и заговаране од стране грађана</p>

■ Учесће грађана у заједници

Шта је све обухваћено? Елеменат 3 – Акција кроз партнерство

Стандард	Критеријуми
3.1 Успостављен основ за партнерство	<p>Питања на која се може указати у партнерству заједнички утврђена од стране грађана, мјесних заједница и општине</p> <p>Одређени партнери са релевантним капацитетом и интересом</p>
3.2 План за партнерство израђен и реализован	<p>Израђен партнерски уговор и/или план реализације са јасно назначеним одговорностима, ресурсима, временским роковима и очекиваним резултатима</p> <p>Активности спроведене у складу са планом/уговором</p> <p>Редовни извјештаји о реализацији доступни партнерима и јавности</p>

■ Учесће грађана у заједници

Шта је све обухваћено? Елеменат 3 – Акција кроз партнерство

Стандард	Критеријуми
3.3 Учинак иницијативе за партнерство заједнички евалуиран од стране грађана/ МЗ и општине	Коначна оцјена реализације плана урађена од стране партнера ради утврђивања да ли су остварени и објављени планирани резултати Мишљење грађана о успјешности партнерске иницијативе тражено
3.4 Партнерство успостављено као стална пракса	Примјери успјешног учешћа грађана и партнерских иницијатива промовисани од стране грађана, мјесних заједница и општине Стечена знања користе се као основ за планирање и реализацију будућих партнерских иницијатива

Компонента 4

Локално је примарно Међуопштинско учење и подршка

■ Међуопштинско учење и подршка

Сврха компоненте

Сврха компоненте *Међуопштинско учење и подршка* је подстаћи општине да утврде своје потребе и нађу заједничка рјешења. Многе општине у БиХ суочавају се са сличним проблемима; неке су успјешно одговориле изазовима и унаприједиле старе или увеле нове праксе рада. Као резултат, општине добијају прилику да искористе своје искуство и стручност како би ријешиле заједничке проблеме, али и прилику да искористе стручност и искуство других општина које су успјешне у одређеној области. Временом, овакав облик међуопштинског учења и подршке створиће темеље за одрживу стратегију општинског развоја која није зависна од међународне помоћи. Такође ће подстаћи иновативан приступ у рјешавању проблема и омогућити општинама да заједно утврде и представе питања од заједничког интереса и у партнерству са вишим нивоима власти

Промовисање међуопштинског учења и подршке не подразумијева само размјену добрих искустава из праксе. То није једнократна активност него процес са јасно дефинисаном сврхом и као такав захтијева планску сарадњу између двију или више општина. Зато је неопходно имати стратешки приступ који подразумијева утврђивање проблема или питања, споразум о њиховом рјешавању и план њиховог повезивања. Овај приступ може да има више облика. Може да подразумијева однос између двију општина гдје је потреба за подршком или учењем у одређеној области усклађена са понудом знања у истој области. Такође, може да обухвата формирање мреже унутар које би општине радиле заједно на рјешавању заједничких проблема. Независно од облика, дјелотворност компоненте *Међуопштинско учење и подршка* огледаће се у степену унапређења у општинама које учествују у процесу учења, као и повећања исказаног задовољства грађана радом општине.

Циљ компоненте

Циљ компоненте *Међуопштинско учење и подршка* је омогућити општинама да кроз сарадњу са другим општинама дођу до рјешења која ће одговарати њиховим потребама.

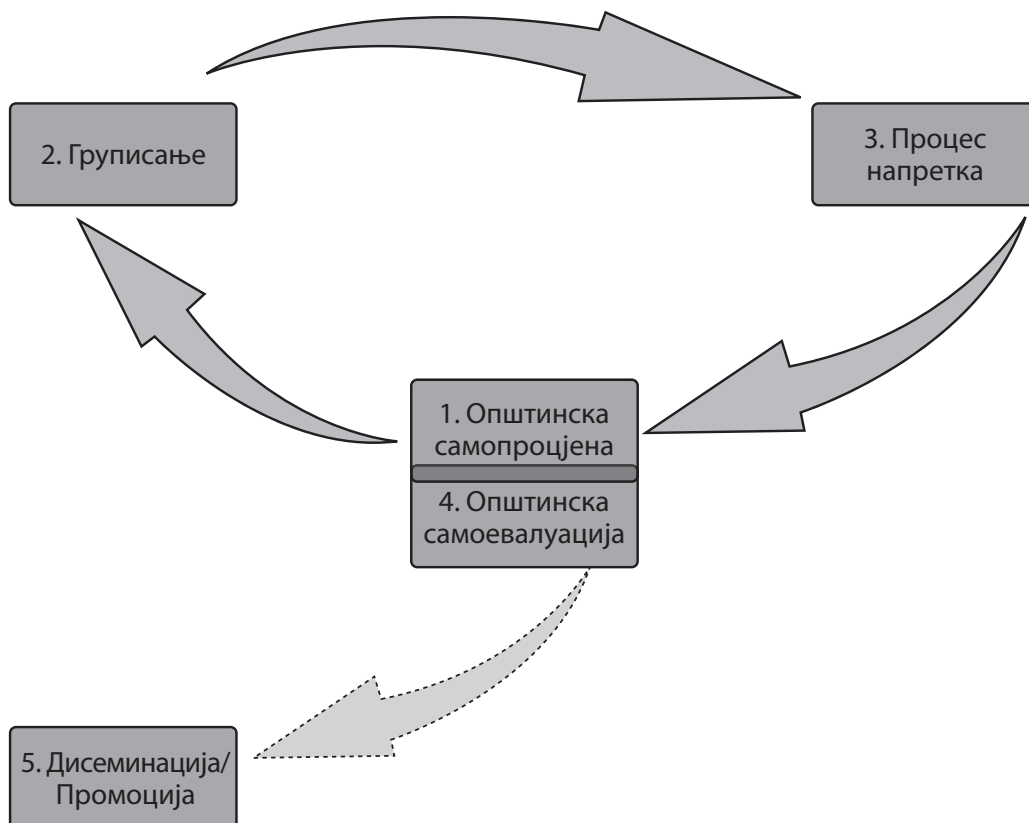
■ Међуопштинско учење и подршка

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Међуопштинско учење и подршка* помоћи ће општинама у успостављању партнерства и мрежа за предлагање питања од заједничког интереса, ради консолидовања и унапређења постигнутих стандарда добре управе, или изналажења нових приступа у рјешавању актуелних и будућих изазова. Ово друго може да обухвати питања, као што су: потешкоће у пружању услуга, низак степен исказаног задовољства грађана квалитетом пружених услуга, или проблеме у изради и реализацији нових политика.

Бикон шема, која сваке године награђује општине које су постигле високе стандарде у одређеним областима, може да подржи иницијативе међуопштинског учења и подршке. Општине које су стекле *Бикон* статус имају обавезу да размијене своја најбоља искуства из праксе са другим општинама. Уколико општине изаберу област која је послужила као *Бикон* тема, онда те општине могу да искористе стручност *Бикон* општина у тој области.

Компонента *Међуопштинско учење и подршка* састоји се из циклуса који има четири главна елемента и необавезног елемента који се односи на дисеминацију и промоцију резултата.

■ Међуопштинско учење и подршка

Како ће се одвијати у пракси?

Елеменат 1 – Општинска самопроцјена

Циљ овог елемента је омогућити општинама да одреде подручја у којима је неопходно побољшање или консолидација, или гдје постоји потреба за новим и иновативним приступом. Општине ће, у сарадњи с ОЕБС-овим тимовима на терену, процијенити своје пословање према мјерилима добре управе и одредити подручја у којима је потребно побољшање, консолидација, или иновација. Циљ је одредити питања која су од заједничког интереса за општину и грађане, а која могу да се представе путем мреже или кроз партнерски однос.

Елеменат 2 – Груписање

Циљ овог елемента је повезати општине које су одредиле иста питања, како би заједно могле да раде на изналажењу заједничких рјешења. Груписање општина око истог проблема водиће формирању мрежа које би се састојале од неколико општина, или партнерском односу између двију општина, зависно од броја општина окупљених око одређеног питања.

Након што се одреде општине које ће учествовати у мрежи или партнерском односу, општине ће предложити лица која ће их представљати. Веома је важно да су представници општине квалификовани за рад у одређеној области и да су спремни да одвоје потребно вријеме за рад у мрежи/партнерству.

■ Међуопштинско учење и подршка

Како ће се одвијати у пракси?

Елеменат 3 – Процес напретка

Овај елеменат подразумева утврђивање циља мреже или партнерства и израде плана активности за остварење тог циља. Први корак је усагласити тему мреже/партнерства и дефинисати је у погледу импликација за општину и учинка за грађане. Затим одредити циљ и израдити план активности који треба да одобре начелници општина учесница. У зависности од питања којим се бави мрежа/партнерство, СО/ОВ у општинама учесницама ће бити информисане о плану активности, или ће се од њих тражити да га одобре.

Након што је усаглашен, план активности ће се реализовати користећи неке од механизма описаних у Анексу А. Мреже могу да именују предсједавајућег или да израде пословник, али то није обавезно. Општине могу одлучити да се смјењују у улози домаћина састанака мреже, или могу да примијене другачија рјешења. Важно је да су грађани информисани о свакој фази процеса. Уколико неки случај захтијева укључивање виших нивоа власти, требало би да се размотри укључивање релевантних кантоналних или ентитетских органа власти.

■ Међуопштинско учење и подршка

Како ће се одвијати у пракси?

Елемент 4 – Општинска самоевалуација

Циљ овог елемента је помоћи општинама да процијене да ли је постигнут жељени циљ. Постигнути резултати ће се посматрати кроз промјену општинске праксе рада и утицаја на грађане. Резултати ће показати има ли потребе да општине наставе да раде на утврђеним питањима. Општинска самоевалуација ће водити ка утврђивању нових питања и тако створити основ за сљедећу самопроцјену (елемент 1). Општине ће информисати грађане о постигнутим резултатима и планираним активностима.

Елемент 5 (необавезан) – Дисеминација/промоција резултата

Овај необавезни елемент пружа могућност општинама да објаве резултате постигнуте унутар мреже/партнерства, како би и друге општине и грађани, који нису укључени у процес, могли да имају користи. Један или више сљедећих механизма (детаљније у Анексу А) могу да се користе за дисеминацију резултата и достигнућа:

- Студије случаја
- Инфо-пакети
- Публикације/Чланци
- Интернет странице
- ЦД-ови
- Дани отворених врата
- Семинари/Конференције

■ Међуопштинско учење и подршка

Шта је све обухваћено? Елеменат 1 – Општинска самопроцјена

Стандард	Критеријуми
1.1 Утврђени приоритети у области општинског учења/развоја који одражавају потребе грађана	<p>Спроведена општинска самопроцјена ради утврђивања области у којима је потребно побољшање, консолидација или иновација</p> <p>Спроведено испитивање задовољства грађана у областима утврђеним општинском процјеном (уколико се укаже потреба)</p> <p>Објављени резултати самопроцјене и испитивања задовољства грађана</p>

■ Међуопштинско учење и подршка

Шта је све обухваћено? Елеменат 2 – Груписање

Стандард	Критеријуми
2.1 Постигнут споразум око формирања мрежа/ партнерстава и њиховог чланства	Општина дефинише проритетне области Општина прихвата да учествује у мрежи/партнерству Именовани општински представници мреже/партнерства

■ Међуопштинско учење и подршка

Шта је све обухваћено? Елеменат 3 – Процес напретка

Стандард	Критеријуми
3.1 Израђен план активности мреже/ партнерства	<p>Утврђена питања, очекивани резултати и активности увршћени у план активности који покрива период од најмање 6 мјесеци</p> <p>План активности одобрен од стране начелника и представљен (и, уколико за то постоји потреба, и одобрен од стране) СО/ОВ</p> <p>Грађани информисани о општинским активностима унутар мреже/партнерства</p>
3.2 Мрежа/ партнерство оперативни и функционални; општине користе мрежу/ партнерство да унаприједи праксе рада и повећају задовољство грађана	<p>Договорене процедуре о унутрашњој организацији мреже – именовање предсједавајућег, израда пословника итд, уколико се чланови мреже тако договоре</p> <p>Састанци и остале активности мреже/партнерства одржавају се најмање сваких 4-6 седмица, у складу са планом активности</p> <p>Чланови мреже/партнерства извјештавају једни друге о напретку/препрекама током састанака мреже/партнерства</p> <p>Чланови мреже/партнерства редовно (најмање свака два мјесеца) извјештавају надлежне општинске службенике, начелника и СО/ОВ о напретку унутар мреже/партнерства</p> <p>Друге релевантне организације укључене у процес, уколико се за то укаже потреба (кантонални/ентитетски/ државни органи власти, савези општина/опћина и градова РС и ФБиХ итд.)</p>

■ Међуопштинско учење и подршка

Шта је све обухваћено? Елеменат 3 – Процес напретка

Стандард	Критеријуми
3.3 Општина уводи нове/унапријеђене праксе; повећан степен исказаног задовољства грађана	Позитивни резултати приказани у општинској самоевалуацији

■ Међуопштинско учење и подршка

Шта је све обухваћено? Елеменат 4 – Општинска самоевалуација

Стандард	Критеријуми
4.1 Процијењени резултати процеса напретка	Резултати мјерени према плану активности и почетној самопроцјени Сprovedено испитивање јавног мнијења и резултати упоређени са резултатима првог испитивања Процијењена дјелотворност мреже/партнерства од стране чланова
4.2 Постигнут споразум о пратећим активностима	Донесене мјере потребне да се створе услови за одрживост резултата Општине утврђују нова питања за међуопштинско учење (уколико постоји потреба)
4.3 Резултати промовисани/раширени унутар општина	Начелник, запослени у општини, и посланици СО/ОВ информисани о резултатима Грађани/шира друштвена заједница информисана о резултатима

■ Међуопштинско учење и подршка

Шта је све обухваћено? Елеменат 5 (необавезан) – Дисеминација/промоција резултата

Стандард	Критеријуми
5.1 Резултати представљени/раширени и изван општина	Необавезно: средства за дисеминацију ради представљања резултата свим релевантним актерима коришћена

■ Међуопштинско учење и подршка

Анекс А

Овај Анекс садржава неке од механизма које општине могу да користе за међусобну подршку, а ради консолидовања стандарда добре управе, унапређења старих или увођења нових пракси рада. Утврђене су три врсте механизма: групне активности, "један на један" активности и публикације.

Групне активности

Студијске посјете

Студијске посјете су планске размјене знања и искустава између појединаца или мањих група. Студијске посјете могу да трају неколико дана, али већина траје један или два дана. Подразумијевају посјете службеника једне општине другој општини ради стицања директног увида у искуство општине-домаћина. Студијске посјете би требало да имају јасно дефинисан циљ који се остварује путем увида у достигнућа и праксу општине-домаћина у одређеној области. Различити актери могу да узму учешће у студијским посјетама, укључујући општинске одборнике/вијећнике, службенике, техничко и руководеће особље.

Семинари/конференције

Семинари/конференције омогућавају општинском особљу и гостима говорницима да дискутују и анализирају своја искуства и достигнућа. Нарочито су корисни за анализирање иновација. Семинари/конференције обухватају учеснике разних профила и различитих интереса, као што су: представници општина, регионалне развојне агенције, професори, локални послодавци, невладине организације и представници мјесних заједница.

■ Међуопштинско учење и подршка

Анекс А

Групе активности

Дани отворених врата

Дани отворених врата представљају велике скупове који омогућавају интензивну размјену знања и искустава, а који ће општину-домаћина ставити у средиште занимања и учесницима презентирати идеје које они у својим општинама могу да примијене у пракси. Презентације од стране општине-домаћина омогућавају детаљан увид у њихова искуства. Дани отворених врата нуде платформу за умрежавање, јер се на овим скуповима могу да изграде основи на којима ће се развијати будући међуопштински односи. У вријеме дана отворених врата може да учествује велики број општина.

Форуми за дискусију

Форуми за дискусију на интернет страницама пружају идеалну прилику за дискутовање путем *e-maila* или форума који омогућавају брзу размјену идеја и информација.

■ Међуопштинско учење и подршка

Анекс А

„Peer to peer” или „један на један” активности

Посматрање

Посматрање подразумијева посјету службеника једне општине другој општини у циљу стицања знања кроз посматрање рада службеника општине-домаћина. Службеник посјетилац посматра, биљежи и поставља питања о разним аспектима општинског пословања и на крају анализира и процјењује оно што је посматрао. Услови посматрања су флексибилни и договарају их општина која шаље посматрача и општина-домаћин.

Колегијални увид

Колегијални увид подразумијева да једна општина прегледа, процјењује и коментарише аспекте рада друге општине. Општина која обавља увид, углавном, посједује вјештине, знање, способност или резултате које друга општина жели да стекне. Општина која обавља увид стиче слику о раду друге општине, што јој омогућава да јој пружи адекватну помоћ.

■ Међуопштинско учење и подршка

Анекс А

„Peer to peer” или „један на један” активности

Техничке консултације

Техничке консултације се обављају између двију општина тако да једна општина савјетује другу о питањима из одређене области, током одређеног периода. Консултације су посебно корисне када двије или више општина планирају да успоставе дугорочно партнерство.

Менторство

Менторство подразумијева однос између двију или више општина у којем општина која постиже добре резултате у одређеној области пружа подршку општини/општинама које желе да пренесу ту праксу у свој рад. Општина која има улогу ментора пружа савјете, подршку и подстицај општинама које желе више да науче о одређеној области. Менторство може да се примени у специфичним областима, укључујући и области искључиво техничке природе. Ментор је као предавач или савјетник који користи смјернице и примјере. Менторство такође може да створи основ за дугорочни партнерски однос између двију или више општина

■ Међуопштинско учење и подршка

Анекс А

Публикације Студија случаја

Студија случаја је анализа одређене области у којој је општина постигла изузетне резултате. Студија случаја може да се усредсриједи на једно питање, или може да покрије шире подручје, на примјер, цијелу службу или одјељење. Анализа случаја истиче снагу и слабости, стечена искуства, и примјењивост такве праксе рада на другу општину.

Инфо-пакети

Инфо-пакети – док студија случаја анализира динамику развоја, инфо-пакети се усредсређују више на техничка питања и дају увид у постепени развој одређене општинске праксе рада. Могу да их користе општине које желе да побољшају своје пословање у сличним областима.

Публикације/чланци

Публикације/чланци могу да буду разних облика и представљају корисан метод комуницирања општинских искустава из праксе и иновација. *Web* странице општина такође су погодно мјесто за објављивање чланака.

Информатичка технологија (ИТ)

Информатичка технологија (ИТ) пружа разне могућности за размјену информација. Ово средство је корисно кад треба да се прослиједи велики број информација у кратком временском периоду. Међутим, ово средство је ограничено на оне који имају неопходну опрему и интернет конекцију.

Компонента 5

Локално је примарно Медији и комуникација

■ Медији и комуникација

Сврха компоненте

Сврха компоненте *Медији и комуникација* јесте да се ојача капацитет медија да дјелују као начин комуникације између општина и грађана, те као мјесто на којем ће се изражавати гледишта и ставови грађана.

Медији представљају значајну спону између општина и јавности. Због тога је важно развијање способности општина да ефективно користе медије, као дио интегрисане стратегије комуницирања са грађанима. Ефективно коришћење медија може да повећа ниво учешћа грађана у управи, али само ако медији извјештавају тачно и само ако новинари дјелују одговорно. Истовремено, општине би требало да у потпуности искористе потенцијал медија како би информисали грађане и сазнали ставове јавности.

Ова компонента ће, због тога, подржати развој локалних медија који раде у складу са прихватљивим професионалним и етичким стандардима, те изграђују способност грађана да инсистирају на избалансираном, тачном и релевантном извјештавању. Помоћ ће бити пружена како би се подржале општине да заједнички дјелују са цивилним друштвом и локалним медијима, те да развију стратегије комуницирања. То ће пружити основ за побољшање комуникације са грађанима, посебно посредством медија. Обука из основа техника комуницирања ће им помоћи да стратегије спроведу у дјело.

Циљ компоненте

Циљ компоненте *Медији и комуникација* је **развијати способност медија да активно учествују у дијалогу и размјени информација између локалних органа власти и грађана.**

■ Медији и комуникација

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Медији и комуникација* се састоји од двају елемената:

Елеменат 1 – Медији у мојој заједници

Циљ овог елемента је ојачати дијалог између медија, локалних органа власти и грађана у мањим срединама да би се побољшао квалитет и нагласио значај локалног извјештавања. Овај елеменат се усредсређује на развој „новинарства у служби локалне заједнице“ гдје медији извјештавају о темама које се тичу грађана и гдје грађани реагују када такво извјештавање изостаје. На тај начин грађани постављају мјерила и позивају новинаре на одговорност. Грађани такође помажу новинарима да посвете пажњу причама које на прави начин одају слику њихове заједнице. Проблеми ће се утврдити путем јавних дискусија, а одговарајућа рјешења ће се разрадити и спровести у дјело. Елеменат ће такође бити усмјерен на то да медији, посебно они финансирани општинским средствима, својим ангажманом пред грађанима оправдају исплативост утрошка буџета. Локални медији из мањих средина ће се подстицати да извјештавају о темама које промовишу повезаност заједнице, учешће грађана и истичу позитивне примјере из заједнице.

Елеменат 2 – Комуникација са јавностима

Улога овог елемента је да оснажи капацитет општина да комуницирају са грађанима, нарочито посредством медија. Елеменат ће се базирати на развијању свијести о важности комуникације, комуникацијских механизма, развијању ефективних стратегија комуницирања, развоју имиџа, развоју корпоративног идентитета, унапређењу односа са медијима и успјешности јавног иступања. У овај елеменат убраја се и осмишљавање општинских стратегија комуницирања које се развијају у сарадњи са локалним медијима и цивилним друштвом. У многим општинама такве стратегије већ постоје али нису спроведене у дјело, те ће њихова реализација, због тога, бити приоритет.

■ Медији и комуникација

Шта је све Елеменат 1 – Медији у мојој заједници обухваћено?

Стандард	Критеријуми
1.1 Сарадња између општине, медија и грађана успостављена	<p>Јавне консултације спроведене и успостављена радна група ради одређивања корака за побољшање локалног извјештавања</p> <p>План активности базиран на резултатима јавних консултација израђен и одговорности за његово спровођење подијељене</p> <p>Чланови радне групе своју спремност за спровођење плана активности потврдили својим потписом</p> <p>Побољшавање локалних медија и ажурирање комуникационе стратегије покренути у складу са планом активности</p> <p>Спровођење плана активности редовно праћено уз позитивну оцјену грађана</p>
1.2 Питања од важности за грађане садржана у медијским извјештајима	<p>Побољшања у извјештавањима локалних медија постигнута путем иницијатива грађана</p> <p>Међу грађанима повећан степен задовољства радом медија</p>

■ Медији и комуникација

Шта је све обухваћено? Елеменат 2 – Иницијатива комуницирања са јавностима

Стандард	Критеријуми
2.1 Општинске стратегије комуницирања израђене	<p>Представници општине обучени у области комуницирања са јавностима</p> <p>Општина спровела јавне консултације, а мишљења грађана и локалних медија увршћена у стратегију комуницирања</p> <p>Усвојен план активности који прецизира како ће стратегија бити спроведена, а наведене активности уврштене у буџет општине</p> <p>Особа за контакт задужена за односе са јавностима у општини постављена и утврђене евентуалне потребе за професионалним усавршавањем</p> <p>Интерна координација међу општинским одјељењима побољшана</p>

■ Медији и комуникација

Шта је све обухваћено? Елеменат 2 – Иницијатива комуницирања са јавностима

Стандард	Критеријуми
2.2 Општинске стратегије комуницирања спроведене	<p>Праћење спровођења комуникационе стратегије координира особа за контакт задужена за односе са јавностима</p> <p>Извјештај о спровођењу активности достављен скупштини општине/општинском вијећу (CO/OB) и грађанима најмање сваких 6 мјесеци</p> <p>Општина израдила и редовно ажурира базе података сталних контаката и медија</p> <p>Нови и унапријеђени методи комуницирања између општине и грађана, општине и медија, као и унутар општине успостављени:</p> <ul style="list-style-type: none">• Комуникациони обрасци општине израђени и стављени у употребу• Редовно одржавање прес-конференција• Најмање пет саопштења за медије издато годишње• <i>Web</i> страница општине израђена, постављена и ажурирана најмање једном мјесечно

Компонента 6

Локално је примарно Пристап младих запошљавању

■ *Пристап младих запошљавању*

Сврха компоненте

Сврха компоненте *Пристап младих запошљавању* је да се ојача капацитет младих људи да искористе могућности при запошљавању и покретању бизниса.

Иако се млади људи у БиХ суочавају са великим бројем проблема, већина незапосленост ставља у сами врх листе проблема. Млади људи се осјећају немоћно суочени с ослабљеном економијом, а недостатак разумијевања о томе како да буду конкурентни на тржишту рада, при ионако ограниченим могућностима запошљавања, додатно појачава њихово незадовољство. Млади људи ће бити увјерени да имају будућност у БиХ једино превладавањем ових недостатака и само тада ће увидјети да активно учешће у јавном животу има смисла. Економско оспособљавање младих људи је неопходно ако желе да постану активни грађани. То је такође важно у промоцији локалног економског развоја.

Ова компонента ће слиједити стратегију која је већ донијела неки успјех - побољшање сарадње међу агенцијама које су одговорне за запошљавање и локални економски развој, подстичући их да комбинују своје ресурсе и искуства, стављајући их на располагање младим људима. Обука ће бити обезбијеђена за младе људе који желе да започну бизнис, а биће успостављена и мрежа подршке за младе људе. Надаље, општинама ће се помоћи да, као дио њихових планова за локални развој, израђују стратегије којима се подстиче запошљавање младих.

Циљ компоненте

Циљ компоненте *Пристап младих запошљавању* је **да развије способност младих људи да искористе могућности запослења и започињања бизниса.**

■ *Приступ младих запошљавању*

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Приступ младих запошљавању* састоји се од два елемента:

Елемент 1 – Приступ запошљавању

Циљ овог елемента је да помогне младим људима да се надмећу за могућности запошљавања. Подржаће се сајмови запошљавања гдје млади људи могу сусрести потенцијалне послодавце, те се упознати са могућностима које нуде заводи за запошљавање и друге специјализоване организације активне у пружању ове врсте помоћи. На оваквим скуповима младим људима ће бити предочене могућности запошљавања кроз њихово довођење у директан контакт са потенцијалним послодавцима, а тиме ће започети и процес уклањања предрасуда које послодавци често имају о наводно негативном односу младих људи према послу.

Елемент 2 – Приступ бизнису

Циљ овог елемента је да пружи помоћ младим људима да започну свој бизнис. Обезбиједиће се обука за младе људе који желе да започну са бизнисом. Такође ће се формирати и мрежа за младе предузетнике у партнерству са специјализованим организацијама, као што су регионалне развојне агенције, пословна удружења и микрокредитне агенције. Надаље, општине ће примати помоћ да развију стратегије које подстичу осмишљавање покретања нових послова од стране младих као интегралних елемената њихових планова за економски развој.

■ Приступ младих запошљавању

Шта је све Елеменат 1 – Приступ запошљавању обухваћено?

Стандард	Критеријуми
1.1 Осмишљене могућности за младе људе за приступ запошљавању	<p>Догађаји који доводе младе људе у контакт са послодавцима, попут сајмова запошљавања и инфо-сајмова, организовани су у партнерству са општинама, заводима за запошљавање, регионалним развојним агенцијама и другим специјализованим организацијама</p> <p>Спроведена обука која ће развити способности младих људи приликом тражења посла, писања биографије и интервјуисања</p> <p>Пријаве прихваћене и послови понуђени младим људима од стране потенцијалних послодаваца</p>
1.2 Општине подржавају осмишљавање покретање нових послова за младе људе	<p>Иницијативе којима се подржавају напори младих људи при проналажењу посла, попут сајмова запошљавања и инфо-сајмова, планиране и спроведене од стране општине</p> <p>Обезбијеђене могућности од стране општина и других послодаваца за младе људе да стекну радно искуство</p> <p>Осмишљавање послова за младе признато од општине као приоритет у развојној стратегији.</p>
1.3 Појачана сарадња између агенција да се посвете питању незапослености младих	<p>Установљена сарадња између регионалних развојних агенција, завода за запошљавање, привредне коморе, омладинских организација, микрокредитних организација и општина да развију и спроведу покренуте иницијативе које су посвећене питању незапослености младих</p> <p>Процесу запошљавања младих људи дат приоритет од стране тзв. бизнис сектора</p>

■ Приступ младих запошљавању

Шта је све обухваћено? Елеменат 2 – Приступ бизнису

Стандард	Критеријуми
2.1 Разумијевање процедура за започињање нових бизниса од стране младих људи побољшано	<p>Процедуре за samozапослење представљене младим људима од стране релевантних владиних и невладиних тијела</p> <p>Обука, информације везане за регистрацију и вођење нових бизниса, те израда пословних планова обезбијеђени за младе људе</p>
2.2 Млади људи започињу и развијају бизнисе	<p>Млади људи развијају пословне планове</p> <p>Побољшан приступ младих људи ка специјализованим подршкама и финансирању за започињање бизниса и његовог развоја</p> <p>Повећан број регистрованих бизниса од стране младих људи</p>

■ Приступ младих запошљавању

Шта је све Елеменат 2 – Приступ бизнису
обухваћено?

Стандард	Критеријуми
2.3 Општине подстичу младе људе да покрену бизнисе	Општина обезбјеђује подршку за развој бизниса преко подстицаја за младе људе Креирање бизниса од стране младих људи признато од општине као приоритет у њеној развојној стратегији
2.4 Појачана сарадња између агенција да би се поставила питања незапослености младих	Сарадња започета између регионалних развојних агенција, завода за запошљавање, привредне коморе, омладинских организација и општине да развију и реализују покренуте иницијативе које подржавају младе предузетнике Релевантни савјети за оснивање и вођење новопокренутих бизниса обезбијеђени

Компонента 7

Локално је примарно Управљање пројектом

■ *Управљање пројектом*

Сврха компоненте

Сврха компоненте *Управљање пројектом* је јачање капацитета општина и способности грађана, односно њихове међусобне сарадње, у погледу утврђивања питања која су од заједничког интереса, те планирања, спровођења и евалуације пројеката у вези с тим. Стичући знање и развијајући вјештине које су неопходне за дјелотворно планирање и спровођење пројекта, примјена ове компоненте омогућава општинама и организацијама цивилног друштва да унаприједи своје способности у осмишљавању ефикасних пројеката.

Велики број општина усвојио је планове за стратешки развој и одредио пројекте који би требало да се спроведу, ради остварења циљева који су предвиђени плановима. Међутим, реализовање оваквих пројеката захтијева пажљиво планирање и осмишљавање, ефикасно спровођење, детаљно надгледање и евалуацију. Као што то показују досадашња искуства, ефикасан пројекат се развија и спроводи у сарадњи са свим заинтересованим странама за реализацију пројекта. Занемаривање окружења у којем су одређени пројекти спроведени могу да воде ка излагању ризицима који претходно нису били предвиђени. Ово свакако може да се одрази на утицај и дјелотворност цјелокупног пројекта.

Компонента *Управљање пројектом* представља више техничку активност, која се односи на писање приједлога пројекта, структурирање буџета и израду плана. Ова компонента се такође односи на успостављање односа и постизање компромиса или споразума о томе шта је потребно урадити и на који начин се то може да уради. Ако се тако посматра, управљање пројектом може да буде инструмент за јачање комуникације између грађана и општина и успостављање консензуса. Такође, ова компонента омогућава добар основ за успостављање партнерства између грађана и општина.

Циљ компоненте

Циљ компоненте *Управљање пројектом* је **развијање капацитета општина и способности грађана у погледу подстицања партнерског односа, односно, утврђивања и задовољавања потреба локалне заједнице.**

■ *Управљање пројектом*

Како ће се одвијати у пракси?

Компонента *Управљање пројектом* ће се састојати од двају елемената:

Елеменат 1 – Обука о Управљању пројектом

Сврха овог елемента је да се и представници општине и грађани обуче о потребним знањима и вјештинама, који су неопходни како би се израдио и развио ефикасан пројекат. Ова обука ће бити својеврсна комбинација и презентација практичних вјџби, које су сачињене тако да развијају вјештине и знања која су потребна за утврђивање проблема, одређивање заинтересованих страна и начина на који се пројекат израђује. Израда пројекта ће се усредсриједити на логички оквир, што је уједно и темељ за управљање и сачињавање пројекта.

Елеменат 2 – Израда и спровођење пројекта

Сврха овог елемента је да се пружи подршка како општинским представницима тако и грађанима по питању израде и спровођења пројекта којим би се ријешило одређено питање. Овај елеменат ће се усредсриједити на то да се стечена знања и вјештине, које су представљене током обуке, упражњавају у пракси.

■ Управљање пројектом

Шта је све Елеменат 1 – Обука за управљање пројектом
обухваћено?

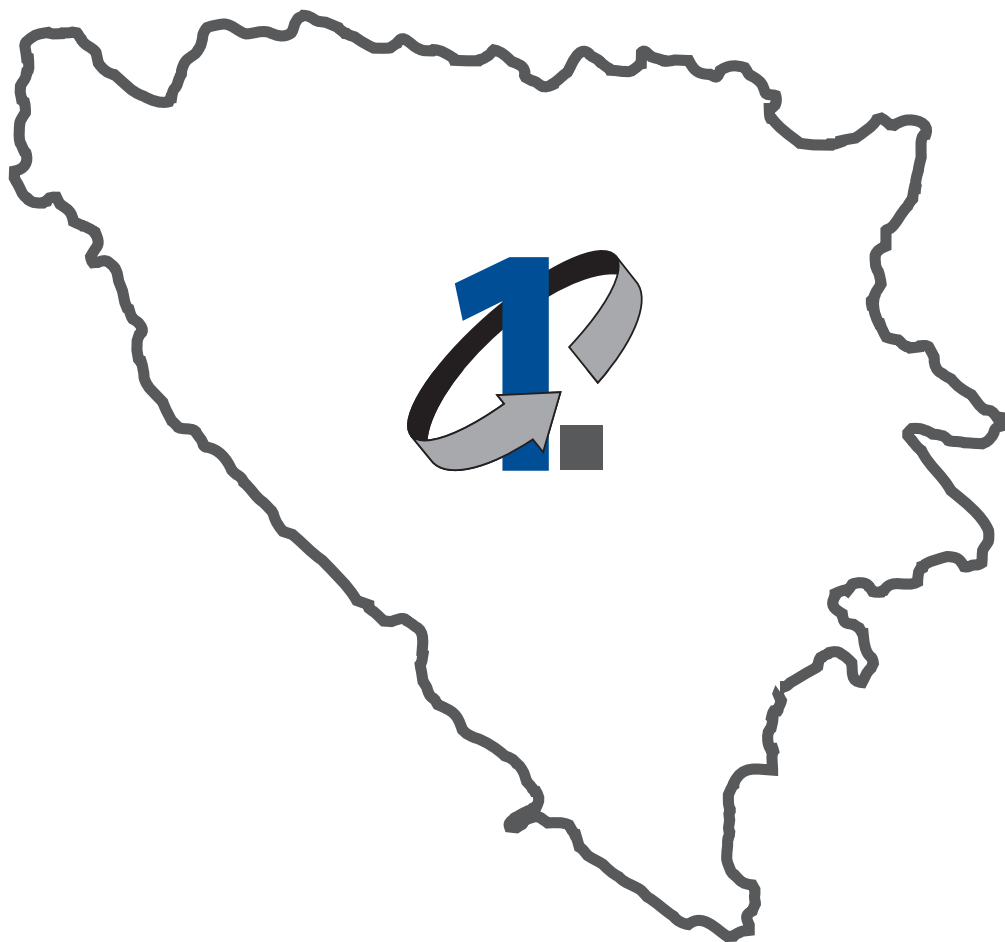
Стандард	Критеријуми
1.1 Знања и вјештине потребне за дјелотворну израду и спровођење пројекта постоје	<p>Учесници с одговарајућим искуством и интересом су у могућности да се обавежу на редовно присуствовање састанцима обуке</p> <p>Обука за управљање пројектом је планирана и одобрена од стране учесника обуке</p> <p>Организују се обуке за анализу проблема и заинтересованих страна, осмишљавање пројекта, имплементацију, надгледање и евалуацију</p>
1.2 Стечена знања и искуства примјењују се у пракси	<p>Пракса у анализи проблема, заинтересованих страна, осмишљавања пројекта и спровођења, успјешно завршена од стране учесника</p>

■ Управљање пројектом

Шта је све обухваћено? Елеменат 2 – Израда пројекта и спровођење

Стандард	Критеријуми
2.1 Пројекат је израђен у складу са принципима и праксом дјелотворног управљања пројектом	Проблем који се рјешава пројектом је утврђен у складу са принципима партиципаторног рјешавања проблема Најмање један пројекат сачињен у складу с адекватном употребом техника управљања пројектом
2.2 Пројекти реализовани у складу са принципима и праксом дјелотворног управљања пројектом	Најмање један пројекат реализован Интерна или екстерна евалуација извршена у складу са принципима дјелотворног управљања пројектом

Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини

Фра Анђела Звиздовића 1

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

Телефон: ++387 (0) 33 752 100

Факс: ++387 (0)33 442 479

info.ba@osce.org

Mission to Bosnia and Herzegovina

www.oscebih.org